evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příprava na vyučování Dějepisu s cíli v oblasti VMEGS

Název učební jednotky (téma)	**Secese – umění konce 19. a začátku 20. století**
Stručná anotace učební jednotky	Žáci se seznámí s posledním uměleckým stylem, který zasáhl skutečně všechny oblasti uměleckého zpracování (architektura, malířství, sochařství a umělecké řemeslo). V hodině se střídají činnosti – práce s textem, analyzuje se obsah obrazu, hádají se známé stavby a název obrazu. Informace se zaznamenávají průběžně do pracovního listu. Na závěr se sumarizuje charakter a témata secese.
Nutné předpoklady (Již osvojené znalosti a dovednosti žáků, které umožní, aby jednotka efektivně směřovala ke svým cílům).	• Základní přehled dějin 19. a začátek 20. století
Časový rozsah učební jednotky	45 minut
Věk žáků (ročník)	8. ročník

PROJEKT ODYSSEA
ČLOVĚK V TÍSNI ČESKÁ REPUBLIKA
CENTRUM PRO DEMOKRATICKÉ UČENÍ
RWCT INTERNATIONAL CONSORTIUM
Sdružení TEREZA

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zařazená průřezová témata (včetně čtenářství)	**OSV**	**MKV**	**MV**	**VMEGS**	**VDO**	**EV**	**Čtenářství**
				Ano			

Vyučovací obor(y)	**Dějepis** *Očekávané výstupy vzdělávacího oboru (RVP):* • Žák rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede jejich představitele a příklady významných kulturních památek .
Dlouhodobé cíle (Klíčové kompetence, části profilu absolventa, části výchovné a vzdělávací strategie školy)	• Žák se seznamuje s kulturními památkami doby přelomu 19. a 20. století, uvědomí si jejich uměleckou hodnotu.
Cíle jednotlivých průřezových témat a čtenářství, které chci v dané učební jednotce naplnit	**VMEGS** • Žák rozpozná základní historické milníky Evropy a světa, které významným způsobem ovlivnily vývoj ve světě a přispěly k větší propojenosti současného světa.
Cíle učební jednotky	**VMEGS** • Žák si uvědomí prudký rozvoj průmyslu jako předpoklad a katalyzátor společenských změn.

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	Dějepis • Žák se seznámí s uměním druhé poloviny 19. století a počátku 20. století.
Hodnocení (Z čeho učitel i žáci poznají, že bylo dosaženo cílů a jak to učitel i žáci budou hodnotit)	• Vyplněný pracovní list • Propojení souvislostí (průmyslu a umění) • Otázky a odpovědi na druhém pracovním listu • Práce s odborným textem
Popis učební jednotky	**1. Úvod do tématu** (5 min) Učitel žáky seznámí s tématem a sdělí úvodní základní informace: ➢ název mezinárodního uměleckého hnutí, které se ujalo v Evropě a USA mezi 1880–1940; ➢ šlo o vytvoření moderního umění; ➢ zdůrazňuje linku; ➢ uplatnila se ve všech oborech výtvarného umění; ➢ tento styl poukazuje na důležitost uměleckého řemesla. **2. Práce s plakáty a kartičkami** (35 min) Učitel promítne (rozdá vytištěné) plakáty A. Muchy (Příloha A). Následuje brainstorming: Co vše vidíme na obraze? Zaznamenáváme na tabuli např.: Žena, plakát, čáry, květiny, pastelové barvy, ap. Připomeneme dobu formou kartiček s pojmy (Příloha B). Kartičky rozdáme žákům, ať vyberou, co je vhodné a vybrané pojmy společně napíšeme na tabuli a žáci do sešitu.

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. Seznámení se s obrazy

Rozdáme pracovní list (Příloha C), kam žáci průběžně zaznamenávají autory a názvy obrazů.

Dále promítneme (rozdáme vytištěné) Maneta – Snídaně v ateliéru. Následuje frontální výuka: formální analýza; novinka v malířství: přeřízlá figura pokračuje za obraz (Příloha D).

Promítneme (rozdáme vytištěné) Klinta – Polibek (Příloha E). Žáci se pokusí uhodnout, co obraz znázorňuje (název obrazu).

Dále promítneme (rozdáme vytištěné) Preislera – Jaro (Příloha F) – Kdo je na obraze?

- dívka = víla = budoucnost, sen
- mladík = puberta = přítomnost
- levá polovina obrazu = realita
- pravá polovina obrazu = sen

V jeho umění se prolíná více stylů – impresionismus, symbolismus, secese.

4. Architektura

Promítneme (rozdáme vytištěné) domy v Darmstadtu (Příloha G) a rozdáme pracovní list 2 (Příloha H), žáci přečtou odborný text a odpoví na otázky ve dvojicích.

Dále promítneme (rozdáme vytištěné) obrázky s architekturou (Příloha I), žáci hádají známé budovy a stavby a zároveň doplňují do pracovního listu.

V pracovním listu 1 (Příloha C) žáci vybírají ve skupinách témata a charakter secese a označují, co vystihuje dobu secese, poté společně zkontrolujeme správné odpovědi:

- témata: spirála, meandr, kult hrdinů, ptáci, květiny, ryby, janponská kresba, masky, městský život;
- charakter: tlumené pastelové tóny, rytmus, plakát, zájem o předměty do domácnosti, oblé tvary v architektuře.

Můžeme ukázat na obrázcích (Příloha J).

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	ÚSTŘEDNÍ SYMBOL SECESE = ŽENA = ZPODOBŇUJE VŠECHNY STRÁNKY ŽIVOTA **5. Reflexe** (5 min) Na závěr se žáky zhodnotíme prožitou hodinu. Můžeme využít následujících otázek: ➢ Jak se vám dnes pracovalo? ➢ Z čeho konkrétně máte hezké zážitky? ➢ Máte nějaký zážitek nepříjemný? ➢ Který obraz se vám nejvíce líbil a proč? ➢ Jak byste zhodnotili secesi jako umělecký směr?
Seznam příloh	Příloha A – Plakáty A. Muchy Příloha B – Kartičky k rozstříhání Příloha C – Pracovní list 1 Příloha D – Snídaně v ateliéru Příloha E – Polibek Příloha F – Jaro Příloha G – Domy v Darmstadtu Příloha H – Pracovní list 2 Příloha I – Známé stavby Příloha J – Obrázky **Použitá literatura:** DEMSPEYOVÁ, Amy. *Umělecké styly, školy a hnutí*. Praha : Slovart, 2002. 304 s. ISBN 80-7209-402-5. MRÁZ, Bohumír. *Encyklopedie světového malířství*. Praha : Academia, 1988. 630 s. POCHE, Emanuel. *Encyklopedie českého výtvarného umění*.

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	Praha : Academia,1975. 611 s. KRIMMEL, Berndt. *Umělecká kolonie Darmstadt*, 1989, katalog výstavy.
Autor lekce (realizátor učební jednotky), škola	Mgr. Lucie Honzalová ZŠ, MŠ, ZUŠ Jesenice K Rybníku 800, 252 42 Jesenice
Závěrečná sebereflexe učitele **(následuje po odučení učební jednotky)**	
Co se mi osvědčilo během vyučování (co fungovalo, mělo úspěch, z čeho jsem měl/a radost).	—
S jakými problémy (obtížemi) jsem se během vyučování setkal/a.	—
Co bych příště udělal/a jinak (jak bych upravil/a tuto přípravu).	—

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PROJEKT ODYSSEA
ČLOVĚK V TÍSNI ČESKÁ REPUBLIKA
CENTRUM PRO DEMOKRATICKÉ UČENÍ
RWCT INTERNATIONAL CONSORTIUM
sdružení TEREZA

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kartičky

✂

město s neustále se rozrůstajícími předměstími	**přesun obyvatel z venkova do měst**
začátek moderní doby	**přechod od zemědělské práce k tovární výrobě**
potřeba přemisťování	**vývoj komunikačních prostředků**
železnice	**jízdní kolo**
automobil	**zdroj inspirace pro umění ŽIVOT**
průmyslová revoluce	**letadlo**
město obehnané hradbami	**přelidněnost měst**

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

šibenice	**kanalizace**
hospody, kavárny, zábavní kabarety	**kasárna**
stíhačka	**věznice, továrny**
telefon	**fotografie**
pouliční osvětlení	**počítač**

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Pracovní list

ART NOUVEAU – SECESE

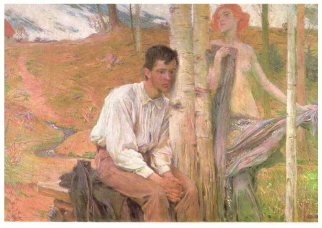

Témata secesního umění (vyber): kouzelníci, čarodějnice, spirála, meandr, kult hrdinů = (Prométheus, Héraklés), Kristus, ptáci, květiny, ryby, japonská kresba, masky, městský život, Panna Maria, ornament

Charakter secesního umění (vyber): tlumené pastelové tóny, křiklavé barvy, abstrakce, rytmus, plakát, zájem o předměty do domácnosti, církevní obrazy, oblé tvary v architektuře

PROJEKT ODYSSEA
ČLOVĚK V TÍSNI ČESKÁ REPUBLIKA
CENTRUM PRO DEMOKRATICKÉ UČENÍ
RWCT INTERNATIONAL CONSORTIUM
Sdružení TEREZA

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Snídaně v ateliéru

PROJEKT ODYSSEA
ČLOVĚK V TÍSNI ČESKÁ REPUBLIKA
CENTRUM PRO DEMOKRATICKÉ UČENÍ
RWCT INTERNATIONAL CONSORTIUM
Sdružení TEREZA

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Snídaně v ateliéru

- **mladík** se opírá o stůl = Manetův nemanželský **syn Léon**, černý kabátek = moderní
- pokuřující **muž v cylindru = Manet**
- **služebná s konvicí** = matka mladíka – Manetova milenka
- zavřené **okno** = dětství a nástěnná **mapa** = cestování
- bílý **květináč** s pestrými ptáky a fíkusem – vyvažuje barevné zátiší na stole
- červené plyšové **křeslo** s rekvizitami – historické zbraně = používáno dříve pro malbu historických obrazů (přilba, kord, šavle)
- **černá kočka** se líže
- BĚŽNÁ KAŽDODENNÍ SITUACE na obraze
- mladík je **portrét** v obraze – „přeřezává rám“ – necelá figura
- zřejmě jde o Manetovu **domácnost**, za života svého otce musel držet v tajnosti svůj poměr z důvodu šlechtické morálky jeho otce
- **žena** = dcera holandské učitelky hudby, do které se Manet zamiloval
- žena se starostlivě – **mateřsky** dívá na mladíka
- levá část obrazu – **dětství a mateřská péče**
- pravá část obrazu – **dospělost, mužnost, realita, cestování**
- Manet se dívá na svou minulost – křeslo s historickými zbraněmi = historismus, který opustil, nyní moderní pojetí – tato kompozice obrazu

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Pokuste se uhodnout, co obraz znázorňuje (název obrazu):

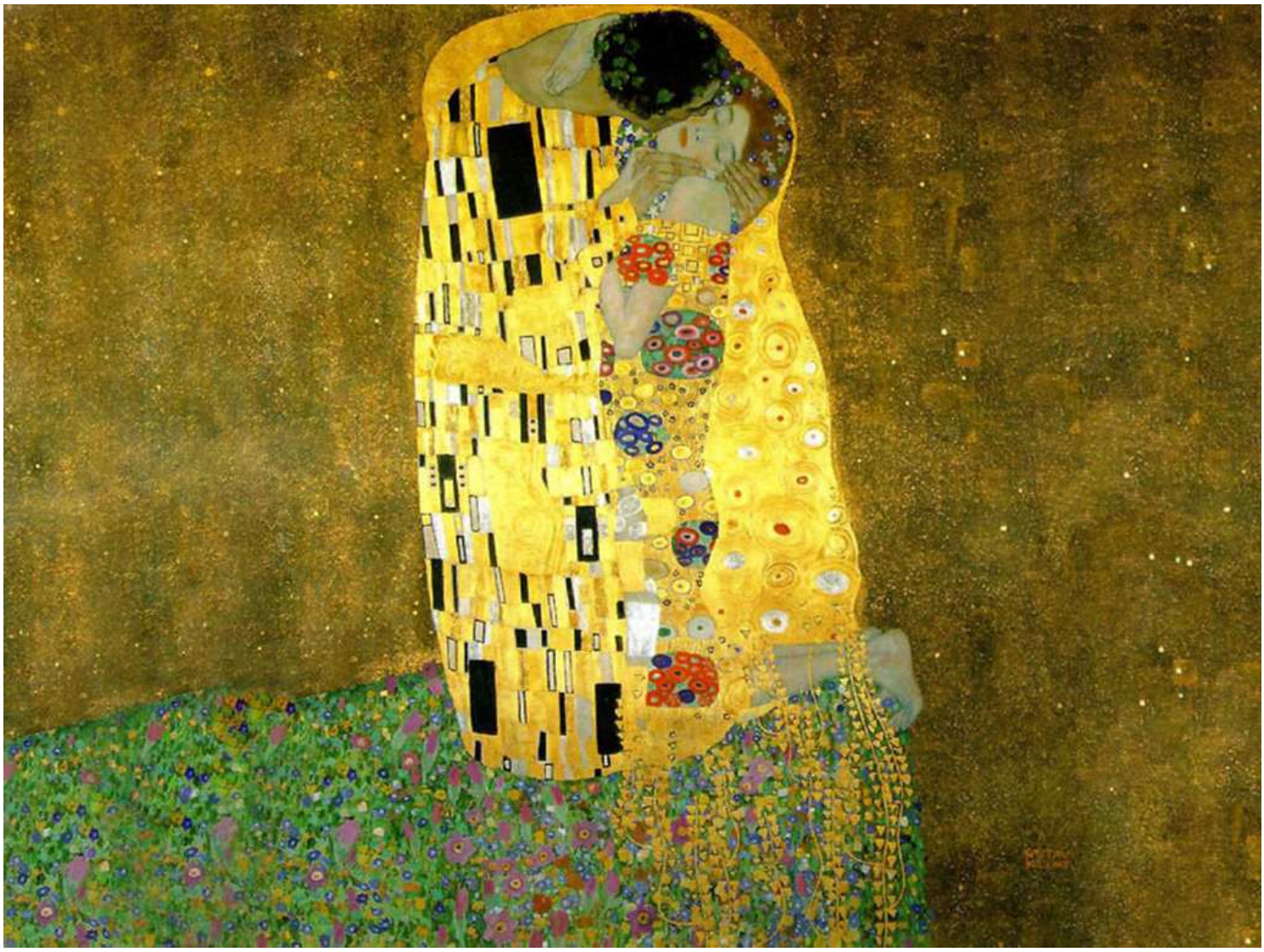

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Preisler – Jaro

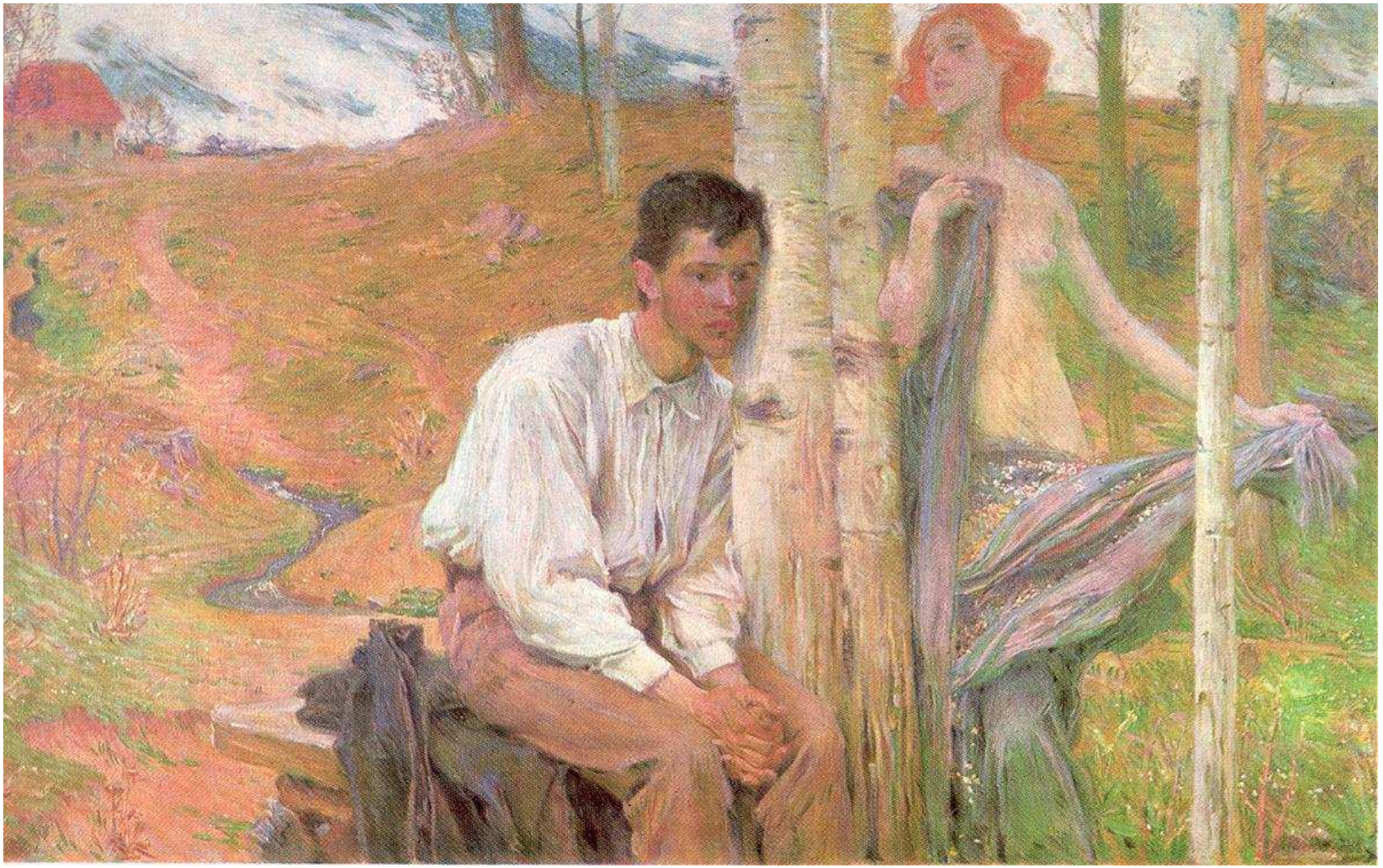

PROJEKT ODYSSEA
ČLOVĚK V TÍSNI ČESKÁ REPUBLIKA
CENTRUM PRO DEMOKRATICKÉ UČENÍ
RWCT INTERNATIONAL CONSORTIUM
Sdružení TEREZA

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Domy v Darmstadtu

PROJEKT ODYSSEA
ČLOVĚK V TÍSNI ČESKÁ REPUBLIKA
CDU CENTRUM PRO DEMOKRATICKÉ UČENÍ
RWCT INTERNATIONAL CONSORTIUM
Sdružení TEREZA

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

© Frank Derville : Olbrich - Dieters House - Kunstlerkolonie Mathildehöhe, Darmstadt

PROJEKT ODYSSEA
ČLOVĚK V TÍSNI ČESKÁ REPUBLIKA
CENTRUM PRO DEMOKRATICKÉ UČENÍ
RWCT INTERNATIONAL CONSORTIUM
Sdružení TEREZA

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PROJEKT ODYSSEA
ČLOVĚK V TÍSNI ČESKÁ REPUBLIKA
CENTRUM PRO DEMOKRATICKÉ UČENÍ
RWCT INTERNATIONAL CONSORTIUM
Sdružení TEREZA

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Pracovní list 2 – odborný text

Umělecká kolonie v Darmstadtu 1899–1914
Renate Ulmer

Darmstadt zaujímá významné postavení mezi centry uměleckořemeslného hnutí, které se na přelomu 19. a 20. století šířilo Evropou. Hesenský velkovévoda Ernst Ludvig založil roku 1899 Uměleckou kolonii, jejímž úkolem bylo učinit z města důležité středisko umění, poskytnout řemeslné výrobě nové náměty a působit na další oblasti umělecké tvorby. V kolonii bylo celkem 23 členů: architekti, návrháři, malíři a sochaři. Nejdůležitější osobností byl Josef Maria Olbrich.

V roce 1900 byla zahájena příprava první výstavy Umělecké kolonie. Tento projekt se vyznačoval zvláštní koncepcí: velkovévoda Ernst Ludvig poskytl velký pozemek, aby zde byly představeny veřejnosti umělecké záměry. Jednotlivým umělcům a dalším osobám prodal výhodně pozemky pro stavbu domu, které se měly stát jádrem připravované výstavy. Vypracování tohoto projektu se ujal Josef M. Olbrich, který rozvíjel i ve Vídni myšlenku celkového uměleckého konceptu.

Myšlenka Darmstadtské výstavy podle Olbricha zahrnovala umělecké zpracování ve všech oblastech života, tím názorně předvedla propojení umění života a přírody. „Zbudováním jednoduchých a bohatě vybavených domků, ulic a zahrad, osvětlení a plotů, prakticky dokážeme, jak nezbytně se umění ujímá všech těchto záležitostí. Žádná oblast lidského myšlení a cítění nesmí být opomenuta“, vysvětloval Olbrich.

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Otázky k textu

1. Kdy se umělecké hnutí šířilo Evropou?

   .....

2. Tři cíle umělecké kolonie:

   .....

   .....

3. Jaké profese byly ve skupině zastoupeny?

   .....

   .....

4. Hlavní osobnost celé kolonie:

   .....

5. K čemu sloužili poskytnuté pozemky?

   .....

   .....

6. Co všechno mělo být zbudováno?

   .....

   .....

7. Kolik měla Umělecká kolonie členů – umělců?

   .....

8. Kdo založil Uměleckou kolonii?

   .....

PROJEKT ODYSSEA
ČLOVĚK V TÍSNI ČESKÁ REPUBLIKA
CENTRUM PRO DEMOKRATICKÉ UČENÍ
RWCT INTERNATIONAL CONSORTIUM
Sdružení TEREZA

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Známé stavby

PROJEKT ODYSSEA
ČLOVĚK V TÍSNI ČESKÁ REPUBLIKA
CENTRUM PRO DEMOKRATICKÉ UČENÍ
RWCT INTERNATIONAL CONSORTIUM
Sdružení TEREZA

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PROJEKT ODYSSEA
ČLOVĚK V TÍSNI ČESKÁ REPUBLIKA
CENTRUM PRO DEMOKRATICKÉ UČENÍ
RWCT INTERNATIONAL CONSORTIUM
Sdružení TEREZA

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PROJEKT ODYSSEA
ČLOVĚK V TÍSNI ČESKÁ REPUBLIKA
CDU CENTRUM PRO DEMOKRATICKÉ UČENÍ
RWCT INTERNATIONAL CONSORTIUM
Sdružení TEREZA

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Obrázky

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PROJEKT ODYSSEA
ČLOVĚK V TÍSNI ČESKÁ REPUBLIKA
CENTRUM PRO DEMOKRATICKÉ UČENÍ
RWCT INTERNATIONAL CONSORTIUM
Sdružení TEREZA

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

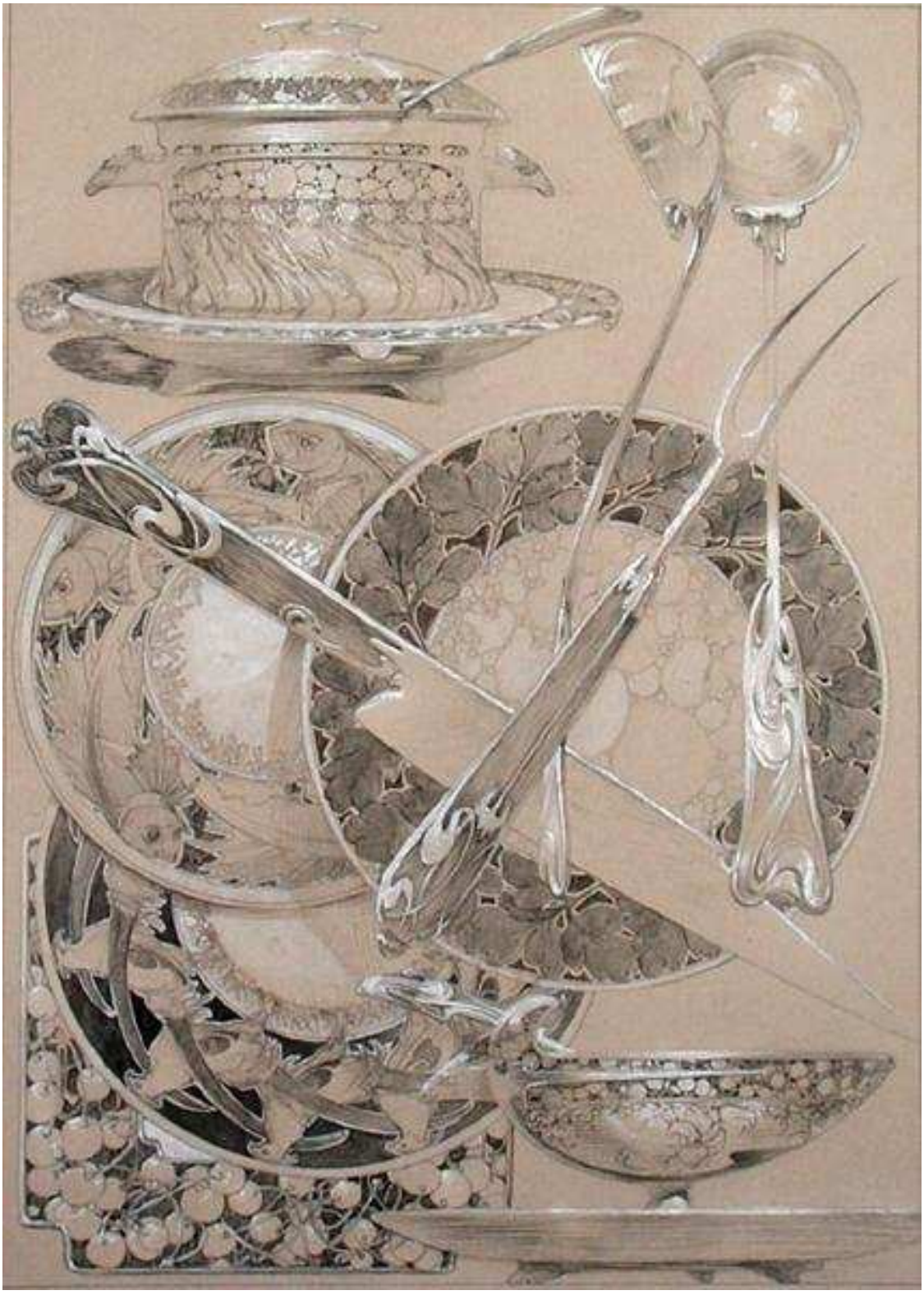

PROJEKT ODYSSEA
ČLOVĚK V TÍSNI ČESKÁ REPUBLIKA
CENTRUM PRO DEMOKRATICKÉ UČENÍ
RWCT INTERNATIONAL CONSORTIUM
Sdružení TEREZA

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PROJEKT ODYSSEA
ČLOVĚK V TÍSNI ČESKÁ REPUBLIKA
CENTRUM PRO DEMOKRATICKÉ UČENÍ
RWCT INTERNATIONAL CONSORTIUM
Sdružení TEREZA

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PROJEKT ODYSSEA
ČLOVĚK V TÍSNI ČESKÁ REPUBLIKA
CDU CENTRUM PRO DEMOKRATICKÉ UČENÍ
RWCT INTERNATIONAL CONSORTIUM
Sdružení TEREZA